

ALLMÄN STUDIEPLAN FÖR UTBILDNING PÅ FORSKARNIVÅ I SOCIOLOGI

1. Utbildningens mål

Forskarutbildningen i sociologi vid Södertörns högskola syftar till att utbilda självständiga och kritiska forskare med förmåga att ge ett självständigt bidrag till den sociologiska kunskapsutvecklingen. Dessa färdigheter kan efter avlagd examen även användas för kvalificerat yrkesarbete.

Efter genomgången utbildning ska den forskarstuderande ha förvärvat följande kunskaper och färdigheter:

Kunskap och förståelse

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av det sociologiska forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet
- visa fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och med det sociologiska forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer inom det sociologiska forskningsområdet
- visa förmåga att inom det sociologiska forskningsområdet kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning lämna ett väsentligt bidrag till kunskapsutvecklingen inom det sociologiska forskningsområdet
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera sociologisk forskning och forskningsresultat i dialog med det vetenskapliga samhället och samhället i övrigt
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap inom det sociologiska forskningsområdet

- visa förutsättningar för att inom såväl forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och att stödja andras lärande

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används

Vetenskaplig avhandling

- För doktorexamen skall doktoranden ha fått en vetenskaplig avhandling i sociologi (doktorsavhandling) om 165 högskolepoäng godkänd

För licentiatexamen skall doktoranden:

Kunskap och förståelse

- visa kunskap och förståelse inom det sociologiska forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta
- visa god förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det sociologiska forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

- visa förmåga att inom det sociologiska forskningsområdet kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar
- planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera sociologisk forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används

– visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling inom det sociologiska forskningsområdet

Vetenskaplig avhandling

– För licentiatexamen skall doktoranden ha fått en vetenskaplig uppsats i sociologi (licentiatavhandling) om 75 högskolepoäng godkänd.

Lokala lärandemål

Utöver de allmänna lärandemålen för licentiat- respektive doktorsexamen skall den studerande på forskarnivå efter genomgången utbildning

– visa ett brett kunnande inom området Politik, ekonomi och samhällets organisering (kunskap och förståelse)

– kunna självständigt tillämpa dessa kunskaper i analysen av något ämnesrelevant område (färdighet och förmåga)

2. Behörighet och förkunskapskrav

Behörig att antas till forskarutbildningen är den som uppfyller dels villkor för grundläggande behörighet, dels villkor för särskild behörighet. Vidare krävs att sökanden bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att klara utbildningen.

2.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet till utbildning på forskarnivå har den som har

- avlagt en examen på avancerad nivå,
- fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller
- på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Fakultetsnämnden får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl.

2.2 Särskild behörighet

Särskild behörighet har den som har kunskaper motsvarande 90 högskolepoäng i sociologi och som med godkänt resultat fullgjort examensarbete på avancerad nivå i sociologi, eller

som har förvärvat motsvarande kunskaper utomlands eller genom avlagd äldre examen. Om särskilda skäl föreligger kan fakultetsnämnden för enskild sökande medge undantag från villkor för särskild behörighet.

3. Antagning och urval

Ansökan om antagning till utbildning på forskarnivå ställs till Södertörns högskola. Regler för antagning framgår av Antagningsordning för utbildning på forskarnivå vid Södertörns högskola.

Till ansökan ska bifogas meritförteckning, de skrifter och övriga handlingar den sökande vill åberopa samt i förekommande fall en kortfattad idéskiss över den tänkta avhandlingen.

Antagning till utbildning på forskarnivå ska utom i rena undantagsfall ske samlat. Detta gäller inte bara doktorandanställningar utan också andra former av doktorandplatser. Detta är ett förfarande som främjar konkurrens och stärker de sökandens rättssäkerhet.

Inför beslut om antagning till forskarutbildning ska ämnets handledarkollegium bedöma:

- sökandens meriter och kompetens,
- det individuella forskningsprojektets kvalitet,
- det individuella forskningsprojektets lämplighet och genomförbarhet som doktorandprojekt,
- finansieringsplan,
- att frågor om forskningsetik har beaktats, samt
- om den samlade handledarkompetensen kan bistå med god och professionell handledning samt relevant expertis.

Antagning till studier på forskarnivå baseras, förutom på behörighetskraven, främst på bedömd förmåga att tillgodogöra sig forskarutbildningen.

Vid bedömningen av förmåga att tillgodogöra sig utbildningen läggs särskild vikt vid meriter och kompetens visad i tidigare akademiska arbeten (uppsatser eller artiklar). Utifrån uppsatserna (i förekommande fall), planen och övrig dokumentation bedöms självständighet och originalitet i problemformulering och analys, förmågan att problematisera, teoretisk och metodologisk medvetenhet, systematik och stringens, vetenskaplig mognad, kritiskt förhållningssätt samt tidigare bevisad förmåga att hålla givna tidsramar. Vid likvärdiga meriter ges företräde till underrepresenterat kön.

I samband med antagning till forskarskolan BEEGS bedöms även forskningsplanen efter dess förankring i forskarskolans specifika geografiska område; orientering mot Östersjöländerna eller Östeuropa.

Handledarkollegiet ska dessutom inför förslaget till antagning av kandidaterna bedöma att frågor om forskningsetik har beaktats, den föreslagna tids- och finansieringsplanen, om den samlade handledarkompetensen kan anses tillräcklig för att bistå med god och professionell handledning samt relevant expertis samt att doktoranden är insatt i vad forskarutbildning vid Södertörn innebär. Vidare bör handledarkollegiet beakta kandidatens vilja och förmåga att delta i och aktivt medverka till ämnets forskningsmiljö.

Den reella prövningen av de sökande organiseras via ämnets handledarkollegium. Kollegiet kan på ett förberedande stadium genomföra en granskning av de sökandes formella meriter och behörighet i en arbetsgrupp som utsetts av ämnets handledarkollegium. Denna arbetsgrupp samarbetar i förekommande fall med forskarskolan BEEGS eller den ansvarige för projektet som föreslagit antagning på projektmedel. Arbetsgruppen gör också en kontroll av kandidatens formella behörighet. Under processen avrapporteras arbetet till handledarkollegiet. Gruppen utarbetar sedan ett motiverat och skriftligt förslag på rangordning av de sökande.

Handledarkollegiet bereder därefter frågan. Urval sker bland de sökande utifrån från de urvalskriterier som framgått ovan och kollegiet rangordnar ett begränsat urval de sökande i en tätgrupp. I denna beredning kan representant för de inom ämnet redan antagna doktoranderna närvara.

När en tätgrupp bland de sökande utkristalliserat sig bör intervjuer genomföras. Där ges möjlighet för handledarkollegiet att inhämta kompletterande utlysning. Framförallt har intervjun som syfte att bekanta de sökande med forskningsmiljön inom ämnet och området.

I samband med att doktoranden tillträder anställningen upprättas en individuell studie- och finansieringsplan. Vid tillträdet upprättas också ett förslag på huvudhandledare och övriga handledare, dessa bekräftas av handledarkollegiet vid slutet av doktorandens första termin. Här noteras att handledarkollegiet efter samråd med doktoranden, även senare kan komma att utse annan handledare. När denna beredning är klar överlämnas det slutliga förslaget till de eller det organ som fakultetsnämnden bestämmer.

4. Utbildningens huvudsakliga innehåll

Utbildning på forskarnivå i sociologi som avslutas med doktorsexamen omfattar fyra års studier på heltid och består av en kursdel innefattande 75 högskolepoäng och en doktorsavhandling om 165 högskolepoäng.

Kursdelen, fördelas så att 45 högskolepoäng (52,5 hp för doktorander antagna vid forskarskolan BEEGS) utgörs av obligatoriska kurser och 30 högskolepoäng utgörs av valfria kurser (22,5 hp för doktorander antagna via forskarskolan BEEGS).

Obligatoriska kurser

De obligatoriska kurserna består av ett antal för området gemensamma kurser (37,5 högskolepoäng) samt ämnesspecifik kurs (7,5 hp):

Forskningsdesign (7,5 hp)

Sanning, konstruktion och subjektivitet: aktuella kunskapsteoretiska frågor inom vetenskapen (7,5 hp)

Organisationer och institutioner (7,5 hp)

Kvalitativa forskningsmetoder (7,5 hp)

Kvantitativa forskningsmetoder (7,5 hp)

För sociologi finns följande obligatoriska kurs på forskarnivå:

Sociologisk teori (7,5 hp)

För doktorander antagna via BEEGS forskarskola är ytterligare en kurs obligatorisk, nämligen Aktuell forskning om Östersjöregionen och Östeuropa, (7,5 hp).

Valfria kurser

De frivilliga kurserna avgörs i samråd med handledare. De kan läsas vid andra lärosäten inom eller utom Sverige eller som specialkurser vid det egna lärosätet. I kursutbudet ingår även de doktorandkurser som ges vid BEEGS av internationella gästforskare. Vidare kommer en del av dessa kurser att ges av lärare från en eller flera inom området ingående ämnen.

Frivilliga kurser om maximalt 15 högskolepoäng kan även läsas som läskurser, anpassade till avhandlingens tema, vilka fastställs i samråd med handledare och den ansvarige för forskarutbildningen.

5. Utbildningens huvudsakliga uppläggning

Kursläsning och avhandlingsarbetet ska på forskarnivå ske parallellt. Även om det första året domineras av kursläsning, ska doktoranden tidigt påbörja sitt avhandlingsarbete. Doktoranden ska inom ramen för sin utbildning delta i högre seminarier. Under det första året

ska en avhandlingsplan presenteras. Därefter ska doktoranden presentera vid minst ett seminarium per år. Doktoranden ska fortlöpande diskutera hur utbildningen fortskrider med sina handledare.

För varje doktorand utses två handledare, varav en skall vara huvudhandledare med huvudansvar för utbildningen – inklusive avhandlingsarbetet – och en till handledare. Vid behov kan ytterligare handledare utses. Huvudhandledaren ska i normalfallet vara anställd vid Södertörns högskola. Handledarna ska inneha doktorsexamen och huvudhandledaren ska inneha docentkompetens. Minst en av handledarna för en doktorand ska ha genomgått en handledarutbildning.

En doktorand som begär det skall få byta handledare. Begäran behöver inte motiveras.

För varje doktorand ska det upprättas en individuell studieplan. Den individuella studieplanen ska innehålla en tidsplan för doktorandens utbildning, uppgifter om hur doktorandens handledning är organiserad, en beskrivning av de åtaganden i övrigt som doktoranden, handledarna och institutionen (alternativt forskarskolan BEEGS) har under utbildningstiden, och vad som i övrigt behövs för att utbildningen hela tiden ska kunna bedrivas på ett effektivt sätt.

Den individuella studieplanen följs upp av ämnets utbildningsansvarige för forskarutbildningen i samarbete med handledarkollegiet minst en gång per år. Vid uppföljningen ska handledarna informera om hur utbildningen framskrider. Handledarkollegiet kan efter samråd med doktorander och handledare föreslå ändringar i den individuella studieplanen. Den reviderade studieplanen underställs områdets styrgrupp och Fakultetsnämnden.

Ämnets ansvarige för forskarutbildningen, den ämnesansvarige och prefekten ska skriftligen intyga att de har tagit del av den individuella studieplanen och de ändringar som görs i denna.

Doktoranden har rätt till handledning under den tid som utbildningen är finansierad, såvida inte rektor med stöd av Högskoleförordningen beslutar något annat.

Utbildningstiden får förlängas bara om det finns särskilda skäl för det. Särskilda skäl kan vara ledighet på grund av sjukdom, för tjänstgöring inom totalförsvaret eller för förtroendeuppdrag inom fackliga organisationer och studentorganisationer samt föräldraledighet.

En doktorand kan delta i institutionsarbetet inom en ram om högst 20% av den totala studietiden. Doktoranden skall kompenseras med motsvarande förlängning av studietiden. Doktoranden förväntas även bidra till institutionens gemensamma verksamheter.

Mot avhandlingsarbetets slut skall ett slutseminarium hållas, med en extern opponenter och där avhandlingens samtliga delar behandlas.

I avhandlingsarbetets slutskede utser handledarkollegiet en grupp av bedömare inom kollegiet som, jämte handledarna, granskar avhandlingsmanuset och bedömer om och när det är klart att läggas fram för disputation.

6. Examination

Varje kurs inom utbildning på forskarnivå avslutas med skriftligt eller muntligt prov. Proven bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Betyget ska bestämmas av en av den ämnesansvarige särskilt utsedd lärare (examinator). Följande lärarkategorier får utses som examinators inom utbildning på forskarnivå: Professor samt tills vidare anställd docent och högskolelektor. Samma lärarkategorier ingår i ämnets handledarkollegium.

Doktorand, som vid annan högskoleenhet har godkänts på kurs som ingår i utbildning på forskarnivå, har efter antagning möjlighet att begära att få tillgodoräkna sig denna efter godkännande av ämnets forskarutbildningsansvarige och efter samråd med handledarna. Detsamma gäller kurser som ges inom ramen för högskolans gemensamma utbud eller kurser som anordnas vid någon annan fakultet vid annat universitet och högskola.

Tillgodoräkandet av kurser ska godkännas av ämnets forskarutbildningsansvarige och fastställas av de eller det organ som fakultetsnämnden bestämmer.

Kurser på avancerad nivå, dock högst 30 högskolepoäng, kan tillgodoräknas.

Doktorsavhandlingen ska utformas antingen som ett enhetligt, sammanhängande vetenskapligt verk (monografiavhandling) eller som en sammanläggningsavhandling vilken består dels av vetenskapliga uppsatser, dels en introduktion och sammanfattning som bildar en ramberättelse (kappa).

Minst en av uppsatserna i en sammanläggningsavhandling ska vara antagen för publicering i en referee-granskad vetenskaplig tidskrift. Övriga bidrag ska vara granskade i vetenskaplig form. Precis som för monografiavhandlingar är det dock den sammanvägda bedömningen av sammanläggningsavhandlingens vetenskapliga kvalitet som är det avgörande kriteriet.

Avhandlingar och uppsatser inom sammanläggningsavhandlingar som författas av flera personer kan tillgodoräknas i licentiat- eller doktorsexamen enbart om det går att särskilja författarnas insatser.

Ämnet för avhandlingen och avhandlingens språk bestäms tillsammans med handledarna. Till varje avhandling på svenska ska fogas ett kortfattat engelskspråkigt referat (summary).

Doktorsavhandlingen ska försvaras muntligen vid en offentlig disputation. Tid och plats för disputationen beslutas av rektor. Tidpunkten ska infalla inom terminstid. Beslut om dispens för disputation på annan ort eller på annan tid fattas av rektor efter särskild anhållan. Disputationen och avhandling ska tillkännages i god tid (minst tre veckor) innan dag för disputation. Disputationen ska ledas av en ordförande. Vid disputationen ska det finnas en opponent som granskar avhandlingens vetenskapliga kvalitet. Opponenten ska minst ha docentkompetens.Handledarkollegiet i samråd med den ämnesansvarige föreslår ordförande vid disputationen, opponent samt betygsnämnd. Beslut fattas av fakultetsnämnden eller annat organ utsett av fakultetsnämnden. Betyg för en doktorsavhandling ska beslutas av betygsnämnd. Opponenten har rätt att vara närvarande vid sammanträden med betygsnämnden och delta i överläggningarna men inte i besluten. Detsamma gäller handledarna och disputationens ordförande.

Normalt består en betygsnämnd inom ämnet av tre ledamöter, varav en ska väljas till ordförande. Sammansättningen ska normalt vara följande: en ledamot kommer från det egna ämnet vid Södertörns högskola, en ledamot kommer från ett annat ämne inom Södertörns högskola och en ledamot kommer från sociologiämnet vid annat lärosäte. Den som har varit handledare för doktoranden får inte ingå i nämnden. Nämnden ska utse ordförande inom sig. Vid utseende av betygsnämnden ska en jämn könsfördelning eftersträvas.

En doktorsavhandling ska bedömas med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygsättningen ska hänsyn tas till innehållet i avhandlingen och till försvaret av avhandlingen. Någon motivering till beslutet godkänd ska ej anges i beviset eller i betygsnämndens protokoll. En ledamot i betygsnämnden som vill reservera sig mot majoritetens beslut kan i protokollet eller annan beslutshandling, dock ej i examensbeviset, låta anteckna avvikande mening.

Alla kurspoäng ska i normalfallet vara avklarade innan disputation äger rum.

7. Antagning till utbildning med licentiatexamen som slutmål

Ämnets tillämpningsföreskrifter

Ämnet sociologi har ingen särskild antagning till licentiatutbildning, utan licentiatexamen kan utgöra ett led i doktorsexamen.

Licentiatexamen omfattar sammanlagt 120 högskolepoäng enligt följande fördelning:

- kurser 45 högskolepoäng
- 75 högskolepoäng som redovisas i vetenskaplig uppsats.

Lokala tillämpningsföreskrifter för forskarutbildning vid Södertörns högskola

Följande gäller som högskolegemensamma föreskrifter vid licentiatexamen. I övrigt uppdras befintliga styrgrupper för forskarutbildningsområdena att skapa egna lämpliga rutiner för examination av licentiat.

- Licentiatuppsatsen ska vara tillgänglig minst 3 veckor före examination.
- Licentiatuppsatsen behöver inte publiceras i tryckt form om inte särskilda skäl föreligger.
- Licentiatuppsatsen ska granskas av en opponenter och försvaras offentligt. Betygsnämndens ordförande ska ha minst docentkompetens.
- Senast två terminsveckor före examinationen ska en populärvetenskaplig sammanfattning på svenska om maximalt en A4-sida e-postas till nyhetsgruppen@sh.se, som underlag till nyhet på högskolans externa webbplats.
- Efter genomförd licentiatakt betygsätter betygsnämnden avhandlingen som godkänd eller underkänd. Hänsyn tas till både avhandlingens innehåll och till försvaret av densamma.